

ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาที่ยั่งยืน
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
The Causal Relationships Model of Sustainable Development:
Case Study of Naphansam Subdistrict Administrative Organization,
Mueang District, Phetchaburi Province

เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน¹ โกสินทร์ เตชะนิยม^{2*}

^{1,2}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสารสนเทศเพชรบุรี เพชรบุรี

Chalermchai Kittisaknawin¹ Kosin Techaniyom^{2*}

^{1,2}Faculty of Management Science, Silpakorn University, Phetchaburi

*Corresponding Author E-mail: kosincoke@hotmail.com

(วันที่รับบทความ: 10 กุมภาพันธ์ 2568 วันที่แก้ไขบทความ: 11 พฤษภาคม 2568 วันที่ตอบรับบทความ: 26 พฤษภาคม 2568)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณรูปแบบการสำรวจที่มีแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพว่า มีความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น จากประชากรคือ ประชากรที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3,827 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของตัวอย่างตามการคำนวณของ Yamane ซึ่งกำหนดขนาดของตัวอย่างไม่น้อยกว่า 363 คน ณ ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวอย่างของการวิจัยนี้ จำนวน 370 คน สำหรับการวิเคราะห์เชิงอนุมาน ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า ทูทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และความโปร่งใสมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนผลจากการวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่น รวมทั้งการวางรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตยและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ทูทางสังคม, ความโปร่งใส, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การพัฒนาที่ยั่งยืน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aimed to study the local context and Causal Relationships model of sustainable development, case study of Naphansam Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Phetchaburi Province. This research utilized a quantitative survey method, using a validated, reliable, and qualitatively validated questionnaire. The data were collected using a stratified random sampling method. The population were 3,827 people living in the area of Naphan Sam Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Phetchaburi Province. The researcher determined the sample size based on Yamane's calculations, which required a sample size of at least 363 participants with a margin of error of 5 percent at a 95 percent confidence level. The researcher expanded the sample to 370 participants for research and data analysis purposes. For inferential analysis, Pearson correlation and path analysis were used.

The research results found that social capital has an indirect influence on sustainable development, public participation has both direct and indirect influences on sustainable development, and transparency has a direct

influence on sustainable development. The results of this research will be beneficial to the sustainable development of the locality, including laying an important foundation for democratic development and sustainable national development.

Keywords: Social Capital, Transparency, Public Participation, Sustainable Development, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การดำเนินการกิจการภาครัฐของประเทศทั่วโลกในปัจจุบัน ต่างได้รับแรงกดดันจากสภาพเศรษฐกิจ สังคมและโลกาภิวัตน์ที่มีความผันผวนอย่างรุนแรงต่อเนื่อง ทั้งนี้ การสร้างทิศทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นประเด็นการพัฒนาที่ไม่สมดุล ล้มเหลวในการพัฒนาที่ก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำหลากหลายมิติ เป็นสาเหตุให้นักวิชาการทั่วโลกพยายามสร้างวิธีการพัฒนาที่ทำให้เกิดความยั่งยืนเพื่อความอยู่ดีมีสุขของพลเมืองของตนอย่างสมดุล สำหรับแนวคิดในระดับสากลนั้น องค์การสหประชาชาติ (UN) ให้ความสนใจเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างยาวนานนับตั้งแต่ ช่วงปี พ.ศ.2515 จนในปัจจุบันเหล่าประเทศสมาชิกต่างเห็นพ้องและร่วมสร้างทิศทางเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อผลักดันให้เกิดสังคมที่ดีและสมดุล ในขณะที่เดียวกันนั้น ประเทศไทยได้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยการกำหนด “แผนพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” ซึ่งในมิติความยั่งยืนถูกระบุไว้ว่า เป็นการสร้างทิศทางการพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญ รายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีเป้าหมายและมิติการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (SDGs) อย่างครอบคลุม ภายใต้แผนพัฒนาที่ยั่งยืนในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มียุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างยิ่งด้านความมั่นคง (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) รวมไปถึงยุทธศาสตร์การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่มุ่งเน้นการปรับปรุงบทบาท การกิจ และโครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐ ต่อด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งทั้งสองยุทธศาสตร์นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างรากฐานอันเข้มแข็งที่มาจากความร่วมมือของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เพื่อสร้างกลไกการพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในการสร้างกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานที่โปร่งใสในการบริการสาธารณะ ทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ แนวทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ทั้งสองมีจุดเน้นสำคัญของการพัฒนา ที่จำเป็นต้องเริ่มต้นการพัฒนาฐานรากเริ่มต้นหรือการเริ่มการพัฒนาจากท้องถิ่น ซึ่งการพัฒนาความเข้มแข็งของท้องถิ่น ตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในพื้นที่ให้เข้มแข็ง ประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ถือเป็นปัจจัยเกื้อหนุนสำคัญที่ก่อให้เกิดข้อได้เปรียบในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามภาพรวมและจุดอ่อนประการสำคัญ ประเด็นความอ่อนแอของระบบการบริหารจัดการและการขาดธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาท้องถิ่น เกิดความขัดแย้งในการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

จากความสำเร็จในการพัฒนาท้องถิ่นให้เข้มแข็งเพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนนั้น หน่วยงานระดับประเทศ อย่างเช่น สถาบันพระปกเกล้า มีการมอบรางวัลพระปกเกล้า และใบประกาศเกียรติคุณเป็นประจำทุกปี โดยคัดเลือกการดำเนินงานของท้องถิ่นที่ดี ในขณะที่เดียวกันสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ซึ่งให้คะแนนตามระดับความโปร่งใสและธรรมาภิบาลของหน่วยงานในภาครัฐ เป็นต้น การสืบค้นข้อมูลผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) บางแห่ง ได้รับการยกย่องโดยได้รับรางวัลจากสถาบันพระปกเกล้า และในขณะเดียวกันก็ได้คะแนนการประเมินในระดับดีเยี่ยมจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม เป็นหน่วยปกครองท้องถิ่นขนาดกลางในจังหวัดเพชรบุรี ที่มีความโดดเด่นด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสามใช้หลักการบริหารงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพลักษณะภูมิประเทศ กล่าวคือยึดหลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) จนได้รับรางวัลจากสถาบันพระปกเกล้าด้านความโปร่งใสและมีมีส่วนร่วมของประชาชน ในขณะเดียวกันนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม ยังได้รับคะแนนประเมินในระดับ A ซึ่งถือเป็นระดับที่สูงมากด้วย

คะแนนการประเมินภาพรวมที่ 86.94 (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567) จากการสำรวจการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จึงเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้ ว่าเหตุใดหรือปัจจัยใดทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามพันนาม มีความโดดเด่นทั้งในแง่ความโปร่งใส ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยจึงมีคำถามว่า ตัวแบบความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน องค์กรบริหารส่วนตำบลสามพันนาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร เพราะผลจากการวิจัยนี้จักเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นแห่งนี้และท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งจักเป็นการวางรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย ท้องถิ่นและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนนั่นเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทพื้นที่และความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรบริหารส่วนตำบลสามพันนาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยนี้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดการวิจัย สมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกระแสสังคมที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกตระหนักและได้มีความพยายามร่วมกันในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายของการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยคำนึงถึงทุกมิติของการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งปรับปรุงคุณภาพชีวิตมนุษย์ภายใต้ศักยภาพของระบบนิเวศวิทยาของโลกอย่างเกื้อกูลกัน รวมถึงสามารถตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่มีผลกระทบในทางลบต่อความต้องการของคนรุ่นต่อไปในอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) สหประชาชาติให้ความสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งสามมิติคือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (United Nations, 2019; เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นารีน และคณะ, 2565) กล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนกับพัฒนาการบริหารจัดการท้องถิ่นว่า หัวใจสำคัญของพัฒนาการบริหารจัดการท้องถิ่นเชิงรุกคือ การพัฒนาท้องถิ่นที่มีความสมดุลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

2. ความโปร่งใส เป็นพฤติกรรมที่รู้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐอาศัยอำนาจหน้าที่กระทำการใด ๆ เพื่อประโยชน์สาธารณะ (สถาบันพระปกเกล้า, 2561) ส่วน Florini (2007) ให้ความหมายของความโปร่งใสคือ ระดับที่ข้อมูลสามารถเปิดเผยต่อบุคคลภายนอกซึ่งทำให้ประชาชน (หรือผู้ที่อยู่ภายนอกองค์กรของรัฐ) ได้รับแจ้งข้อมูลต่างๆ ในการตัดสินใจหรือการประเมินผลการตัดสินใจของบุคลากรในองค์กร (ของรัฐ) รัฐบาลที่มีความโปร่งใสมากขึ้นจะทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นโดยจำกัดโอกาสที่ข้าราชการและผลประโยชน์ส่วนตัวที่จะใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิดกฎหมาย และประเทศที่มีรัฐบาลที่ดีและเปิดกว้างจะสามารถเก็บเกี่ยวผลประโยชน์จากการไหลเวียนของข้อมูลสาธารณะอย่างเสรีได้ดีขึ้น (Fenster, 2017) ความไว้วางใจในรัฐบาลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันทางสังคมและความเป็นอยู่ที่ดี ทุกวันนี้ประชาชนเรียกร้องความโปร่งใสมากขึ้นจากรัฐบาลของตนมากขึ้นกว่าเดิม ข้อมูลเกี่ยวกับใคร ทำอะไร และอย่างไรในการตัดสินใจเป็นสิ่งสำคัญในการให้รัฐบาลรับผิดชอบ รักษาความเชื่อมั่นในสถาบันสาธารณะ และสนับสนุนสนามแข่งขันที่เท่าเทียมกันสำหรับธุรกิจ ความโปร่งใสมากขึ้นไม่เพียงแต่เป็นกุญแจสำคัญในการรักษาความซื่อสัตย์ในภาครัฐเท่านั้น แต่ยังมีส่วนช่วยในการกำกับดูแลที่ดีขึ้นอีกด้วย แท้จริงแล้ว การเปิดกว้างและความโปร่งใสสามารถปรับปรุงบริการสาธารณะได้ในที่สุด โดยการลดความเสี่ยงของการฉ้อโกง การทุจริต และการจัดการกองทุนสาธารณะที่ผิดพลาด (OECD, 2023) ธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) จึงใช้ความโปร่งใสเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาให้ดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน (อัมพร อารงลักษณ์, 2561) พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2544 อ้างใน สถาบันพระปกเกล้า, 2561) ได้กำหนดองค์ประกอบที่สามารถอธิบายความโปร่งใส 4 ด้านคือ ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบงาน ความโปร่งใสด้านระบบการให้คุณ ความโปร่งใสของระบบการให้โทษและความโปร่งใสด้านการเปิดเผยของระบบงาน สำหรับองค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD, 2003) กล่าวว่า ความโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและจาก

การทบทวนวรรณกรรมพบว่า ความโปร่งใสมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและณภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; ถวิลวดี บุรีกุล, 2558)

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการซึ่งประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทรรศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย และการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือเป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาลตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่องสังคมมากขึ้น สถาบันพระปกเกล้า (2561) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 6 ระดับ โดยเริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูลแก่ประชาชน การเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การขอคำปรึกษา ร่วมตัดสินใจ การวางแผน การร่วมปฏิบัติ การควบคุมและติดตามผล เรียงตามลำดับจากต่ำไปหาสูงสุด

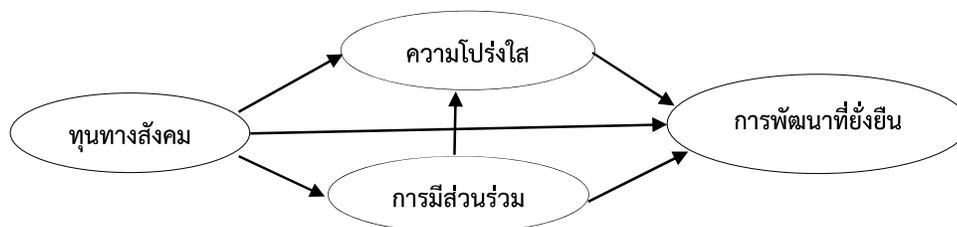
จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและณภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; ถวิลวดี บุรีกุล, 2561) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังที่สหประชาชาติ (UNCED, 1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและณภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; สุพัตรา คงขำ, 2561; ถวิลวดี บุรีกุล, 2558)

4. ทูทางสังคม แนวคิดและความสำคัญของทูทางสังคมเป็นที่ยอมรับขององค์การพัฒนาระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น ธนาคารโลก องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ตระหนักในคุณค่าของทูทางสังคมว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) ทูทางสังคมมีพื้นฐานสำคัญภายใต้ความไว้วางใจและค่านิยมร่วมกันของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในสังคม (Coleman, 1988) สอดคล้องกับ Putnam (1993) อธิบายว่า ทูทางสังคมหมายถึง ความสัมพันธ์กันทางสังคมที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจและกันของสมาชิกและเครือข่าย โดยองค์ประกอบของทูทางสังคมประกอบด้วย เครือข่าย (Network) ความไว้วางใจ (Trust) และบรรทัดฐาน (Norm) ส่วน OECD (2022) ได้เขียนบทความเกี่ยวกับทูทางสังคม “The OECD measurement of social capital project and question databank” โดยดำเนินการทบทวนการวัดทูทางสังคมและรวบรวมข้อคำถามเป็น “คลังข้อคำถาม (databank)” จากงานวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ จำนวนมาก เพื่อประโยชน์ในการวิจัย/การวัดเกี่ยวกับทูทางสังคม โดยรายงานฉบับนี้ได้สรุปผลการศึกษาไว้อย่างน่าสนใจว่า แนวทางหลักซึ่งสามารถกำหนดแนวคิดและวัดผลแนวคิด “ทูทางสังคม” ได้ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของบุคคล (Personal Relationships) การสนับสนุนเครือข่ายสังคม (Social Network Support) ความผูกพันเป็นพลเมือง (Civic Engagement) ความไว้วางใจและบรรทัดฐานของความร่วมมือ (Trust and Cooperative Norms)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ทูทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (อภิรดี วงศ์ศิริ, 2561; จิราพร ไชยเชนทร์ ธีรศักดิ์ อุณารมย์เลิศ และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2560; นิตยา ปุรุกระโทก, 2555) สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างทูทางสังคมและความโปร่งใส จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ทูทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความโปร่งใส (อาทิตย์ บุตดาตวง, 2554; วรุฒิ โรมรัตนพันธ์, 2548) นอกจากนี้ธนาคารโลกและองค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ตระหนักในคุณค่าของทูทางสังคมว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน และผลงานวิจัยหลายผลงานระบุว่า ทูทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (อภิรดี วงศ์ศิริ, 2561; สุพัตรา คงขำ, 2561; มานิตย์ สิงห์ทองชัย, 2557; กมลทิพย์ ชลัษฏธรรมเนียม, 2556; เรไร สร้อยระย้า, 2556)

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นทั้งแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยนำมากำหนดสมมติฐานการวิจัย และกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส
3. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
6. ความโปร่งใสมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรของการวิจัยนี้ คือ ผู้ที่อยู่อาศัยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม จังหวัดเพชรบุรี ตามหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ณ เดือนพฤษภาคม 2565 จำนวน 3,827 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม, 2565) การกำหนดขนาดตัวอย่างตามการคำนวณของ Yamane (1967) กำหนดขนาดของตัวอย่างไม่น้อยกว่า 363 คน ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 5 ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยได้ตัวอย่างของการวิจัยนี้ จำนวน 370 คน โดยการเก็บข้อมูลใช้การสุ่มตัวอย่างตามหลักความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) ประกอบด้วย หมู่ที่ 1 บ้านนาขลุ่ จำนวน 43 คน หมู่ที่ 2 บ้านนาขลุ่ จำนวน 32 คน หมู่ที่ 3 บ้านฝั่งท่า-นาโดนด จำนวน 30 คน หมู่ที่ 4 บ้านนาหัวเรือ-โรงแถว จำนวน 55 คน หมู่ที่ 5 บ้านดอนมะขามช้าง จำนวน 56 คน หมู่ที่ 6 บ้านนาพันสาม จำนวน 37 คน หมู่ที่ 7 บ้านฝั่งท่า-คลองใหญ่ จำนวน 19 คน หมู่ที่ 8 บ้านดอนหัวกรวด-นาพรม จำนวน 26 คน หมู่ที่ 9 บ้านดอนแดง จำนวน 33 คน และไม่ระบุ จำนวน 39 คน

เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้คือ แบบประเมินที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพคือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน และความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient Alpha) แบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัด 5 ระดับของลิเคิร์ต (5-point Likert scale) ประกอบด้วย

- แบบสอบถามการพัฒนาที่ยั่งยืน มีข้อความจำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามของเฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน และคณะ (2565) มีข้อความจำนวน 6 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .931 (Standardized Alpha = .961)

- แบบสอบถามความโปร่งใส ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามของสถาบันพระปกเกล้า (2561) มีข้อความจำนวน 26 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .927 (Standardized Alpha เท่ากับ .958)

- แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามของสถาบันพระปกเกล้า (2561) มีข้อคำถามจำนวน 41 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .975 (Standardized Alpha เท่ากับ .978)

- แบบสอบถามทุนทางสังคม ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบสอบถามทุนทางสังคมขององค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2022) มีข้อคำถามจำนวน 19 ข้อ มีค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ .896 (Standardized Alpha เท่ากับ .978)

การวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) ซึ่งทดสอบด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation) พบว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .477 ถึง .850 ซึ่งไม่สัมพันธ์กันเอง อีกทั้งทดสอบการกระจายตัวของข้อมูลพบการกระจายแบบปกติ จึงทำการทดสอบสมมติฐานโดยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน

สมมติฐาน	ระดับนัยสำคัญ (p)	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β)
1. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน	.000	.552***
2. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความโปร่งใส	.739	.012
3. ทุนทางสังคมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	.179	.073
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความโปร่งใส	.000	.850***
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	.000	.396***
6. ความโปร่งใสมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	.000	.455***
$R^2 = .716$		

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) ของแบบจำลองสมการโครงสร้างด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งได้ผลดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และผลรวมของตัวแปรที่มีผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

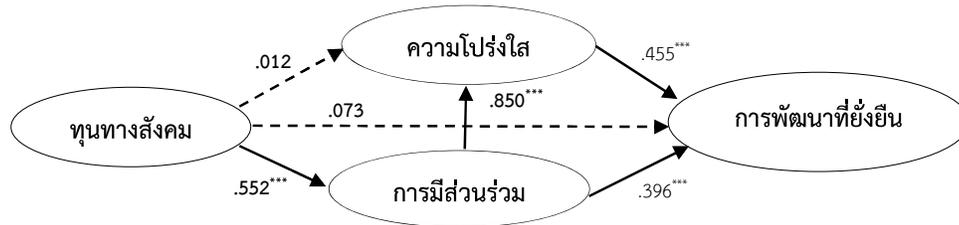
ตัวแปร	การพัฒนาที่ยั่งยืน		
	ทางตรง	ทางอ้อม	ผลรวม
ทุนทางสังคม	-	.438***	.438***
การมีส่วนร่วมของประชาชน	.396***	.387***	.783***
ความโปร่งใส	.455***	-	.455***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 2 เมื่อพิจารณาอิทธิพลโดยรวม พบว่า ตัวแปรการมีส่วนร่วมมีอิทธิพลโดยรวมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนมากที่สุดที่ระดับ .783 ซึ่งเป็นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวแปรความโปร่งใส ในขณะที่ตัวแปรความโปร่งใสมีผลทางตรงต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนที่

.455 และตัวแปรทุนทางสังคมมีขนาดอิทธิพลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่านตัวแปรทุนทางสังคมที่ .438 ผลดังกล่าวทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจซึ่งนำไปสู่การอภิปรายผลในส่วนต่อไป

จากผลการวิเคราะห์สามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Relationship) จากแบบจำลองการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อนำความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาเขียนในรูปแบบของภาพแสดงตัวแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเฉพาะปัจจัยที่พบว่ามีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำให้พบลักษณะสำคัญที่ปรากฏดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ตัวแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยที่ผ่านมาของอภิตี วงศ์ศิริ (2561); จิราพร ไชยเซนทร์, อีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม (2560); เบญญาภา เศรษฐทัตต์ (2554); นวกานต์ แห่งทอง (2554); นิตยา ปรุกระโทก (2555) ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทุนทางสังคมเพราะทุนทางสังคมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทั้งสองปัจจัยนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศเพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรากฐานสำคัญในวิธีการปกครองและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและท้องถิ่น (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2563; ธเนศวร เจริญเมือง, 2553; นิยม รัฐอมฤต, 2553; อุดม ทุมโมฆิต, 2553) ดังนั้น ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน พึงให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้ทุนทางสังคมอย่างแท้จริงในทุกท้องถิ่น เพราะทุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความโปร่งใสและการพัฒนาที่ยั่งยืน และทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอีกด้วย

2. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า ทุนทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาว่า ทุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความโปร่งใส (อาทิตย์ บุตดาตวง, 2554; วรุฒิ โรมรัตนพันธ์, 2548) แต่จากการทบทวนวรรณกรรมจำนวนมากของผู้วิจัยพบว่า มีผลงานทางวิชาการจำนวนน้อยชิ้นเท่านั้นที่แสดงหรือยืนยันว่า ทุนทางสังคมเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความโปร่งใส ผลงานวิจัยจำนวนมากแสดงหรือยืนยันว่า ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน (อภิตี วงศ์ศิริ, 2561; จิราพร ไชยเซนทร์, อีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม, 2560; เบญญาภา เศรษฐทัตต์, 2554; นวกานต์ แห่งทอง, 2554; นิตยา ปรุกระโทก, 2555) และมีผลงานหลายชิ้นแสดงยืนยันอีกว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและธนภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; เบญญาภา เศรษฐทัตต์, 2554) ดังที่ได้อธิบายดังกล่าวข้างต้น อาจเป็นข้อบ่งชี้เบื้องต้นว่า ทุนทางสังคมไม่ได้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใสแต่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความโปร่งใสโดยส่งผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามความเห็นดังกล่าวเป็นเพียงความเห็นเบื้องต้นที่เกิดจากการทบทวนวรรณกรรมและข้อค้นพบจากการวิจัยนี้เท่านั้น การยืนยันที่ชัดเจนผู้วิจัยเสนอว่า จำเป็นต้องทำการวิจัยต่อไปอีกเพื่อหาข้อมูลและหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อหาข้อยุติต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ในประเด็นนี้ ไม่ได้เป็นการด้อยค่าทุนทางสังคมแต่ประการใด เพราะทุนทางสังคมยังคงเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใสและการพัฒนาที่ยั่งยืนดังข้อค้นพบเชิงประจักษ์ในการวิจัยนี้

3. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า ทูทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งไม่สอดคล้องกับธนาคารโลกและองค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (OECD) ตระหนักในคุณค่าของทุนทางสังคมว่า มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาที่ยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) และผลงานวิจัยที่ผ่านมาที่ระบุว่า ทูทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (อภริตี วงศ์ศิริ, 2561; สุพัตรา คงขำ, 2561; มานิตย์ สิงห์ทองชัย, 2557; กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม, 2556; เรไร สร้อยระย้า, 2556; เบญญาภา เศรษฐทัตต์, 2554) แต่ทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยส่งผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชน และความโปร่งใส แม้ว่าทุนทางสังคมไม่มีอิทธิพลทางตรงแต่มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและทุนทางสังคมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อค้นพบจากการวิจัยนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทุนทางสังคมเพราะทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและประเทศดั่งที่นักวิชาการที่มีชื่อเสียงได้แสดงให้เห็น (Bourdieu, 1986; Coleman, 1988; Putnam, 1993; Fukuyama, 1995) รวมทั้งองค์การพัฒนาต่างๆ เช่นองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD, 2001) ธนาคารโลก (World bank, 1992) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) เป็นต้น เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรากฐานสำคัญในวิถีการปกครองและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยและท้องถิ่น (ศุภสวัสดิ์ ชัชวาลย์, 2563; ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2553; นิยม รัฐอมฤต, 2553; อุดม ทุมโฆษิต, 2553) และสอดคล้องกับแนวความคิดการปกครองสาธารณะแนวใหม่ (New Public Governance: NPG) ดังที่ Osborne (2010) อธิบายว่าการบริหารรัฐภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย ทุกภาคส่วนของสังคมประกอบด้วยภาคประชาสังคม กลุ่มธุรกิจเอกชน กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคมและประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายไปปฏิบัติ รวมถึงการตรวจสอบได้อีกด้วย สอดคล้องกับ Loffler (2005) และ Pestoff (2010) ที่สนับสนุนแนวความคิดการปกครองสาธารณะแนวใหม่(New Public Governance: NPG) โดยมีทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริม/สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนต่างๆในสังคม ทำให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการของภาครัฐเพื่อประโยชน์หรือเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืน (Fenster, 2017; Florini, 2007; OECD, 2003; World Bank, 1992)

4. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส สอดคล้องกับที่ผ่านมาจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความโปร่งใส (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและนภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; ถวิลวดี บุรีกุล, 2561; เบญญาภา เศรษฐทัตต์, 2554) ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำคัญอีกผลงานที่ยืนยันถึงอิทธิพลของตัวแปรทั้งสอง ซึ่งจะสนับสนุนหรือส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนอันจักเป็นประโยชน์ในวงวิชาการ การพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

5. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับที่สหประชาชาติ (UNCED, 1992) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและนภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; สุพัตรา คงขำ, 2561; ถวิลวดี บุรีกุล, 2558; เบญญาภา เศรษฐทัตต์, 2554) ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะ ตัวแปรนี้เป็นตัวแปรสำคัญในการเชื่อมโยงทุนทางสังคมกับความโปร่งใสเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน เปรียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเสมือนตั้งสะพานที่เชื่อมองสองฝั่งน้ำคือ ทุนทางสังคมและความโปร่งใสได้เชื่อมโยงบรรจบกันอันจักเป็นประโยชน์แก่ประชาชนซึ่งก็คือการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง ดังนั้น ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน พึงตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริม/สนับสนุนและพัฒนากการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริงในทุกระดับของสังคม อันจักก่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

6. ผลการตรวจสอบจากการวิจัยนี้ พบว่า ความโปร่งใสมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับองค์การความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ(OECD, 2003) กล่าวว่า ความโปร่งใส เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่าความโปร่งใสมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (จิตาภา เร่งมีศรีสุขและนภัทร์ แก้วนาค, 2564; ธัญลักษณ์ กาวีชา, 2562; ถวิลวดี บุรีกุล, 2558) ข้อค้นพบนี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์สำคัญที่หน่วยงานภาครัฐผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆพึงให้ความสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ เพราะข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้และจาก

งานวิจัยจำนวนมากจากการทบทวนวรรณกรรมนี้ยืนยันว่า ความโปร่งใสเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน ทั้งตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริม/สนับสนุนและพัฒนาให้เกิดความโปร่งใสอย่างแท้จริงในทุกระดับและทุกหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะหรือส่วนรวม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ

7. ข้อค้นพบเพิ่มเติมจากการลงพื้นที่โดยผ่านการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มในหลากหลายชุมชนทั่วทั้งพื้นที่ พบประเด็นสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศูนย์การบริหารส่วนตำบล นาพันสาม มีความต่อเนื่องจนได้รับรางวัลของทางสถาบันพระปกเกล้าหลายปี จนกลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานและต้นแบบการพัฒนาให้กับองค์กรส่วนท้องถิ่นอื่น คือ ภาวะผู้นำของผู้นำท้องถิ่น ทั้งในส่วนข้าราชการประจำและผู้นำตามธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดและเจ้าอาวาสที่เป็นแกนกลางการประชาคมอย่างสม่ำเสมอในลักษณะ “สภาคาเฟ่” ที่จัดให้มีการพบปะผู้นำชุมชนและชาวบ้านผู้เข้าร่วมทุกหมู่บ้าน ทำให้วาระส่วนรวมของตำบลผ่านการเห็นชอบและเกิดค่านิยมร่วมในการกระทำการ ซึ่งเป็นจุดเด่นของตำบลและเข้าข่ายการมีทุนทางสังคมที่ดีของการจัดการพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและประชาชน ทั้งตระหนักและให้ความสำคัญในการส่งเสริม/สนับสนุนและพัฒนาให้เกิดทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนและความโปร่งใสอย่างแท้จริงในทุกระดับและทุกหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะหรือส่วนรวม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศเพราะข้อค้นพบจากการวิจัยนี้ยืนยันว่า ปัจจัยทั้งสามปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. ท้องถิ่นหรือผู้ที่เกี่ยวข้องของชุมชน/ท้องถิ่นอื่นๆสามารถนำตัวแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีไปปรับประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

3. หน่วยงานและภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องพึงมีหรือกำหนดนโยบายในการส่งเสริมและการพัฒนาทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนและความโปร่งใสเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยนี้ ศึกษาปัจจัยหลักคือทุนทางสังคม การมีส่วนร่วมของประชาชนและความโปร่งใสเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้น จึงสมควรขยายการวิจัยเพิ่มไปยังปัจจัยอื่น ๆ ว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนหรือไม่ อย่างไร เช่น ภาวะผู้นำ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่สมบูรณ์

2. จากผลการวิจัยนี้ พบว่า ทุนทางสังคม เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อความโปร่งใสและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดและผลงานวิจัยอื่น ๆ จำนวนมาก ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอให้มีการวิจัยเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ดังกล่าวซ้ำอีกครั้งหนึ่งและขยายผลไปศึกษาในท้องถิ่นอื่น ๆ เพื่อตรวจสอบและให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์อันจักเป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

3. สมควรขยายการวิจัยออกไปยังท้องถิ่น/ชุมชนอื่นๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์แก่ท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างยั่งยืนและประโยชน์เชิงวิชาการเป็นสำคัญ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) กองทุนส่งเสริม วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ ชลัษฐธรรมเนียม. (2556). *รายงานการวิจัยเรื่อง ทูทางสังคมกับการพัฒนาชุมชนบางนางลี่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- จิตาภา เร่งมีศรีสุข และนภัทร แก้วนาค. (2564). การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรของส่วนท้องถิ่นไทยในประชาคมอาเซียน. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 3(2), 105-114.
- จิราพร ไชยเชนทร์, ธีรศักดิ์ อุ่ออารมย์เลิศ และไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม. (2560). การพัฒนารูปแบบการประยุกต์ใช้ทุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวคลองร้อยสายเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 10(2), 2039-2049.
- เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, โกสินทร์ เตชะนิยม, สวรรยา ธรรมอภิพล และอภิชาติ กิตติศักดิ์นาวิน. (2565). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวแบบการฟื้นฟูชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยทุนทางสังคมและวัฒนธรรมกรณีศึกษาตลาดน้ำอัมพวา อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร*. สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2558). ธรรมนูญ: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ. ใน สถาบันพระปกเกล้า (บ.ก.), *KPI YEARBOOK 2558 ธรรมนูญ: กลไกสำคัญในการปฏิรูปเพื่อพัฒนาประเทศ*. (น. 239-261). สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). หลักการมีส่วนร่วม. ใน สถาบันพระปกเกล้า (บ.ก.), *หลักธรรมนูญ: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. (น. 105-166). สถาบันพระปกเกล้า.
- ธนศรัย เจริญเมือง. (2553). *การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารปกครองท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โครงการจัดพิมพ์คปท.
- ธัญลักษณ์ กาวีชา. (2562). หลักธรรมนูญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ.2560. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 25(1), 118-132.
- นวกานต์ แห่งทอง. (2554). *ทุนทางสังคมกับการจัดการชุมชน: กรณีศึกษาตำบลเหมืองใหม่ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิตยา ปุรกระโทก. (2555). *ทุนทางสังคมกับการเสริมสร้างสุขภาวะชุมชน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิยม รัฐอมฤต. (2553). *การปกครองระบอบประชาธิปไตยในนานาประเทศ*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เบญญาภา เศรษฐทัตต์. (2554). *ทุนทางสังคมกับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาตลาดคลองสวนร้อยปี อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มานิตย์ สิงห์ทองชัย. (2557). *ศึกษาการบูรณาการทุนทางสังคมกับการบริหารจัดการชุมชน: กรณีศึกษา ตำบลตลุกคู อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุทัยธานี. การประชุมวิชาการพัฒนาชนบทที่ยั่งยืน ครั้งที่ 4 ประจำปี 2557 Rethink : Social Development for Sustainability in ASEAN Community* (น.143-150). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เรไร สร้อยระย้า. (2556). *การจัดการทุนทางสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนบ้านดอนมะขาม ตำบลดอนตาเพชร อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรวิภา โธมรัตน์พันธ์. (2548). *ทุนทางสังคม. โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส)*.
- ศุภสวัสดิ์ ชีวาลัย. (2563). *การปกครองท้องถิ่น: มุมมองจากประเทศฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและไทย*. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2567). *รายงานการวิเคราะห์ผลการประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2561). *หลักธรรมนูญ: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. สถาบันพระปกเกล้า.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การเสริมสร้างทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สภาพัฒน์กับการพัฒนาประเทศ: จากอดีตสู่ปัจจุบัน*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). เส้นทางประเทศไทยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสาร เศรษฐกิจและสังคม*, 54(4), 1-64.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2561 – 2580 (ฉบับย่อ)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภัตรา คงขำ. (2561). ทูทางสังคมกับการบริหารจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนกรณีศึกษา: ชุมชนบ้านบ่อน้ำซับ หมู่ที่ 1 ตำบลขุนทะเล อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขา มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(2), 1727-1743.
- องค์การบริหารส่วนตำบลนาพันสาม. (2565). *ข้อมูลองค์กรบริหารส่วนตำบลนาพันสาม*. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2565 จาก <http://www.napansam.go.th/about>
- อภิรดี วงศ์ศิริ. (2561). ทูทางสังคมภายนอกชุมชน: การมีส่วนร่วมของประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 3(35), 152-175.
- อัมพร อ่างลักษณ์. (2561). หลักความโปร่งใส. ใน สถาบันพระปกเกล้า (บ.ก.), *หลักธรรมมาภิบาล: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติใน สังคมไทย*. (น.176-267). สถาบันพระปกเกล้า.
- อาทิตย์ บุคคาดวง. (2554). *ความสามารถในการนำทุนทางสังคมออกมาใช้ของชุมชนบ้านบางไพร่อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุดม ทุมโฆสิต. (2553). *การปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่: บทเรียนจากประเทศพัฒนาแล้ว*. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In Richardson, J. (Eds.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education*. Greenwood.
- Coleman, J.S. (1988). Social Capital in the Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 14, 12-14.
- Fenster, M. (2017). *The Transparency Fix: Secrets, Leaks and Uncontrollable Government Information*. Stanford University.
- Florini, A. (2007). *The right to know: transparency for an open world*. Columbia University Press.
- Fukuyama, F. (1995). *Trust: the social virtues and the creation of prosperity*. Penguin.
- Loffler, E. (2005). Governance and government: networking with external stakeholders. In Tony B. & Elke L. (Eds.), *Public Management and Governance* (pp.195-196). Taylor & Francis Group.
- OECD. (2001). *The well-being of nations: the role of human and social capital*. Organization for economic cooperation and development.
- OECD. (2003). *Public sector transparency and the international investor*. Retrieved May 1, 2022, from <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/18546790.pdf>
- OECD. (2022). *The OECD measurement of social capital project and question databank*. Retrieved May 1, 2022, from <https://www.oecd.org/sdd/social-capital-project-and-question-databank.htm>
- OECD. (2023). *Civic engagement*. Retrieved May, 1, 2022, from <https://www.oecdbetterlifeindex.org/topics/civic-engagement/>

- Osborne, S. P. (2010). Introduction the (New) public governance: a suitable case for treatment?. In Stephen P. O. (Eds.), *The New Public Governance?: Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. Routledge.
- Pestoff, V. (2010). *New Public Governance, Co-production & Third Sector Social Services*. Institute of Civil Society Studies.
- Putnam, R. (1993). *Making democracy work: Civic traditions in modern Italy*. Princeton University.
- United Nations. (2019). *World urbanization prospects: the 2018 revision*. United Nations publication.
- UNCED. (1992). *Report of the United Nations Conference on the Human Environment*. United Nations publication.
- World Bank. (1992). *Governance and development*. Retrieved May 1, 2022, from <https://documents1.worldbank.org/curated/en/604951468739447676/pdf/multi-page.pdf>
- Yamane, T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. Prentice-Hall.